

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
İSVİÇRE KONFEDERASYONU
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARSILIKLI TESVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMASI

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre Konfederasyonu her biri Akit Taraf olarak aralarında ekonomik işbirliğini uluslararası hukuk ve karşılıklı güven esaslarına dayalı olarak güçlendirmek arzusuyla,

Ekonomik kalkınma sürecinde yabancı sermayenin önemli tamamlayıcı bir rol oynadığını, Akit Tarafların bu rolü belirleme ve yabancı sermayenin hangi şartlarda bu sürece katılacağını tanımlama hakkını kabul ederek,

Yeterli sermaye akışının temini ve sürdürülmesindeki esasın karşılıklı olarak yaratılacak uygun bir yatırım ortamı olduğunu ve yabancı yatırımcıların kaza yetkisine sahip ev sahibi ülkenin hükümlerine ve hukukuna saygı ve münhasıran ev sahibi ülkenin beyan olunan politika ve önceliklerine göre faaliyette bulunmak ve önemli surette ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmak için çaba harcamak gerektiğini kabul ederek

Akit Taraflardan her birinin kendi ülkesinde sermaye yatırımları için olumlu şartları sağlamak amacı ile;

Teknoloji, sanayileşme ve üretkenlik bakımından her iki Akit Tarafın vatandaşları ile, özel ve kamu şirketleri arasında işbirliğini yoğunlaştırmak arzusu ile;

Her iki Akit Tarafın ekonomik refahını geliştirmek bakımından vatandaşlar ve şirketler tarafından yapılacak yatırımların korunması ihtiyacını kabul ederek.

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır:

Madde1

İşbu Anlaşmada

a) "Yatırımcı"

i) Gerçek kişiler, Akit Tarafların birinin veya diğerinin kanunlarına göre vatandaşı sayılan kişiler,

ii) şirketler, iş ortaklıkları veya diğer teşkilatlar ki her bir Akit Taraf kanunlarına göre kurulmuş ve bir Akit Tarafın veya vatandaşlarının dolaylı veya dolaysız olarak çoğunluk menfaati olduğu ortaklıklardır.

b) "Yatırımlar" her türlü varlığını ifade eder ve aşağıdakileri ihtiva eder :

i) Menkul ve gayrimenkul mallar ile ipotek, ihtiyati haciz; rehin ve sair aynı haklar,

ii) Hisse senetleri, sertifikalar veya şirketlerdeki diğer iştirakler,

iii) Bir yatırımla ilgili para alacakları ve ekonomik değeri bulunan hakları,

iv) Sınai haklar ; patent , modeller, endüstri tasarımı, marka, ticari unvan, menşei bildirimini telif hakları, know-how, pestamâliyeleri,

v) Kanuni haklar, tabii kaynakların aranması, işlenmesi ve işletilmesi için verilen izinler ile akit veya yetkili makamca hukuka uygun olarak verilen diğer tüm hakları.

Madde 2

1) Akit Taraflardan her biri kendi ülkesinde diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğu kadar teşvik edecek ve bu yatırımlara kendi mevzuatı, kurallara, ve kararlarına göre izin verecektir.

2) Akit Taraflardan her biri ülkesinde bir yatırıma izin verince kendi mevzuatına uygun olarak tüm yatırımın işletme, bakım, gelişmesi için gerekli olan tüm izin, yetki ve lisans müracaatlarını müsbet bir yaklaşımla inceleyecektir.

Madde 3

1) Akit Taraflardan her biri diğer Akit Tarafın yatırımcıları tarafından kendi hukuki mevzuatına göre kendi ülkesi dahilinde yapılan yatırımları himaye edecek makul olmayan veya ayırıcı önlemlerle bu yatırımların yönetim, idame kullanma, istifade, tevsi, satış ve tasfiyesini engellemeyecektir.

2) Akit Taraflardan her biri kendi ülkesi dahilinde, diğer Akit Tarafın yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara adilane ve eşit muamele edecektir. Bu muamele Akit Tarafın kendi

yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara veya en ziyade müsaadeye mazhar ülke yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

3) En ziyade müsaadeye mazhar devlet muamelesi serbest bölge, gümrük birliği veya ortak pazar gibi kuruluşlardaki üyelik ve bağımlılık nedeni ile üçüncü ülke yatırımcılarına verilen ayrıcalıklara uygulanmayacaktır.

Madde 4

Ülkesinde diğer Akit Taraf yatırımcıları tarafından yatırım yapılan Âkit Taraf bu yatırımcılara yatırımlarla ilgili olarak ülkesinden içeri ve dışarı ödemelerin serbestçe transferini temin edecektir; özellikle:

- a) Kar, temettü ve diğer cari gelirler,
- b) Kredi anlaşmasından doğan ana para ve faiz ödemeleri,
- c) Royalti ödemeleri,
- d) idari, teknik yardım ve diğer ücretler,
- e) Yatırımın satış veya kısmi veya tüm tasfiye bedelleri.

Madde 5

1) Akit Taraflar diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını kamu yararı amacı ile yapılacakları ve ayırım gözetmeyecek şekilde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği ve kanuna uygun hareket edildiği haller dışında dolaylı ve doğrudan doğruya kamulaştırmayacak veya devletleştirmeyecek veya benzer önlemlere tabi tutmayacaktır. Tazminat tutarı yatırımcıya gecikmeksizin ödenecek ve serbestçe transfer edilebilecektir.

2) Bir Akit Tarafın yatırımcıları yatırımlarının diğer Tarafın Ülkesinde savaş, silahlı çatışma, ayaklanma iç karışıklıklar veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde bu Anlaşmanın Madde 3 paragraf 2 'sine uygun bir muameleden istifade edeceklerdir.

Madde 6

Bu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bir Akit Taraf ülkesinde diğer Akit Taraf yatırımcıları tarafından mevzuata uygun olarak yapılan yatırımlara da uygulanacaktır.

Madde 7

- 1) Akit Taraflardan birinin yatırımcılarının yatırımları ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmiş ise, bu tür bir sigortanın şartlarına uygun olarak, sigortacının bahse konu yatırımcının haklarına halefiyeti, diğer Akit Tarafça da tanınacaktır.
- 2) Sigortacı, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hakka sahip olamayacaktır.
- 3) Bu maddenin uygulanması bakımından bir Akit Taraf ile yatırımcı arasındaki uyuşmazlıklar bu Anlaşmanın 8 maddesine göre çözümlenecektir.

Madde 8

- 1) Bu maddeye göre yatırım anlaşmazlığı işbu Anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın veya yükümlülüğün çiğnendiğinin iddia edilmesi ile ortaya çıkan anlaşmazlıkları ifade eder.
- 2) Bir Akit Taraf ile diğer Akit Tarafın yatırımcısı arasında çıkan yatırım anlaşmazlığını çözümlenmek üzere ilgili taraflar arasında görüşmeler yapılacaktır.
- 3) Bir Akit Taraf ile diğer Akit Tarafın yatırımcısı arasında yatırım anlaşmazlığı on iki ay içinde görüşmeler sonunda çözümlenemez ise, anlaşmazlık yatırımcı yazılı mutabakatını verir ise Devletler ve diğer Devletlerin vatandaşları arasındaki yatırım uyuşmazlıklarının çözümü için 18 Mart 1965 Vaşington Konvansiyonu ile kurulan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine götürülecektir, ancak adı geçen yatırımcının anlaşmazlığı için anlaşmazlığa taraf olan Akit Tarafın adli mercilerine müracaat etmiş ve kesin Karar alınmamış olması gerekir.

Her iki taraf yukarıda adı geçen Konvansiyonun 36' ıncı maddesinde öngörüldüğü gibi Merkezin Genel Sekreterine müracaat ederek usulü başlatabilir. Anlaşmazlığa taraf olan Akit Taraf bu arada veya kararın infazı sırasında hiç bir şekilde anlaşmazlığın diğer tarafına, vatandaş veya şirket, bu Anlaşmanın 7'inci maddesine göre sigorta akti nedeni İle vaki kısmı veya tüm zarara karşılık tazminat ödendiğini ileri süremez.

- 4) Akit Taraf ülkesindeki meri kanunlara göre kurulmuş bir şirket, anlaşmazlığın ortaya çıkmasından önce diğer Akit Taraf vatandaş veya şirketlerinin kontrolünde ise, o zaman Vaşington Konvansiyonu Madde 25 (2)(b) hükümlerine göre diğer ülkenin şirketi addolunur.
- 5) Yatırım anlaşmazlıklarının tahkim yoluyla çözülmesi Devletler ile başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlemesine ilişkin Konvansiyonun hükümleri ve "Tahkim Kuralları" çerçevesinde yapılacaktır.

Madde 9

- 1) Akit Taraflar arasındaki işbu anlaşmanın yorumu ve uygulanması konusundaki anlaşmazlıklar dolaysız ve anlamlı müzakereler yoluyla çözümlenecektir.
- 2) Anlaşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren on iki ay içinde Akit Taraflar aralarında bir anlaşmaya varamaz iseler anlaşmazlık Akit Taraflardan birinin talebi üzerine üç üyeli bir hakem heyetine götürülecektir. Her bir Akit Taraf birer hakem tayin edecek ve bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi seçeceklerdir.
- 3) Akit Taraflardan birinin iki ay içinde hakem tayin olması ve diğer Akit Tarafın bu tayini yapma davetine uymaması halinde hakem Akit Tarafın talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı -tarafından-seçilecektir.
- 4) İki hakemin tayinlerinden itibaren iki ay içinde üçüncü hakemin secimi konusunda anlaşmaya varamamaları halinde hakem Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.
- 5) Şayet bu maddenin (3) üncü ve (4) üncü paragraflarına göre Uluslararası Adalet Divanı Başkanının görevini yapmasına mani olunur veya onun Akit Taraflardan birinin vatandaşı olması hallerinde tayin Başkan Yardımcısı tarafından yapılacak, şayet -ona da mani olunur veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise o zaman tayin Akit Taraflardan hiçbirinin vatandaşı olmayan Divanın en yaşlı hakimi tarafından yapılacaktır.
- 6) Akit Tarafların diğer hükümlerine göre, hakem heyeti usulü tesbit edecektir.
- 7) Hakem heyetinin kararları her iki Akit Taraf içinde kesin ve bağlayıcıdır.

Madde 10

Her bir Akit Taraf diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarına ilişkin olarak taahhütlerini sürekli olarak yerine getireceğini garanti edecektir.

Madde 11

Akit Taraflar arasında yapılı anlaşma ile her zaman değiştirilebilir. Değişiklikler her bir Akit Tarafın birbirine değişikliğin yürürlüğe girmesi için dahili gereklerin yerine getirildiğini bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

Madde 12

1) Bu Anlaşma Akit Tarafların birbirine uluslararası anlaşmaların tamamlanması ve yürürlüğe girmesi için gerekli anayasal usulün yerine getirildiğini bildirdesinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girecek ve on yıl yürürlükte kalacaktır. Bu sürenin bitiminden altı ay önce yazılı ihbarda bulunulmazsa Anlaşma aynı hükümlerle iki yıllık süreler halinde sona erdirilene kadar uzatılmış sayılacaktır.

2) Bu Anlaşmanın feshi için resmi ihbar vukuunda 1 den 11' e kadar olan maddeler on yıl daha ihbardan önce yapılmış yatırımlar için geçerli olacaktır.

İki nüsha Türkçe; iki nüsha Fransızca ve iki nüsha İngilizce üzere altı nüsha her biri eşit olarak 3 Mart 1988 günü akdedilmiştir. Yorumda ayrılıklar olması halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
FEDERAL KONSEYİ ADINA

İSVİÇRE